

חלק א'

הקדמה: מיהם צאצאי יהודי אתיופיה המכונים פלשמורה

ההגדרה המשמעותית ביותר של אוכלוסייה הפאלאסמורה נקבעה על יד בית המשפט העליון שקבעה כי הם:

"בני מוצא יהודי אתני (ביתא ישראל) שהתנצרו בשל נסיבות הזמן המקום והסביבה, אך שמרו עם זאת על **ייחודם**, בין היתר בשל הבחנות והסתייגויות של סביבתם הבלתי יהודית. עתה הם מתאווים לשוב ליהדותם ולעלות לישראל" (אצל קורינלדי, 161).

במהלך השנים נאספו עדויות שונות הן בקרב ביתא ישראל והן בקרב המומרים וצאצאיהם שמוכיחות הגדרה זו.

למשל, בדוח של הרב בארי, שהיה שליח הסוכנות בשנות ה-50 ורשם שאלות ותשובות שהוחלפו בינו ובין הקסים הובאו בין השאר הדברים הבאים:

"יש גם בינינו בין הפלשים, יהודים פחדניים, אלה שעזבו את ברית אבותינו זה מחדש. הם במספר כמעט עד 15000, חשבו שאם ימירו את דתם ויקבלו עליהם את הנצרות יוטב להם. אבל לא כך חשב הקב"ה. הללו נשארו אותם מכשפים כמונו, יען שבסתר הם שומרים עוד על מנהגי אבותינו והחבשים יודעים על זה ועכשוו הם סובלים כפליים. **אותנו הם עזבו ואל החבשים לא הגיעו**" (ולדמן, 156, 159).

הסיבות להמרת דת

בניסיון להבין את הרקע ההיסטורי לתופעות ההתנצרות של בני ביתא ישראל ישנם גורמים מגוונים המהווים הסבר לתהליכים אלה:

הראשון, פעולת המיסיון הפרוטסטנטי מאז אמצע המאה ה-19. המיסיון הצליח בציד נפשות של מאות מבני העדה בטוענם כי המשיח כבר הגיע. כמו כן הוא סיפק את הצימאון של בני העדה ללימודים והשכלה באמצעות בתי הספר של המיסיון.

השני, רדיפות דת מאז המאה ה-17. בזמן הקיסר תיאודורוס נדרש מביתא ישראל להמיר את דתם לדת שהקיסר מאמין בה, וכך גם בימי יוהנס הרביעי.

באיגרת ששלחו חכמי העדה ליהדות התפוצות משנת 1908 נאמר:

"לפנים סבלנו צרות ומצוקות ורבים מאיתנו עברו בעל כורחם לנצרות. כיוון שאין לנו בתי ספר וספרינו הושמדו, **הדיחו המיסיונרים את אחינו**" (קורינלדי, 165).

השלישי, גורמים סוציו-אקונומיים. המצב הכלכלי של הקהילה היה קשה ונמנעה מהם הזכות להיות בעלי אדמות. ההתנצרות פתרה לכאורה בעיה זו, כיוון שלמומרים היתה הזכות להיות בעלים של אדמות.

הרביעי, שורת אסונות. כוחה של העדה נחלש בגלל אסונות שפקדו אותה בתקופות שונות. כמו למשל, תקופת קיפו-זמן בשנת 1862, עקב תסיסה משיחית שהובילה רבים לעבר ים סוף, המסע הגיע לקיצו ברעב ומגפות ורוב ההולכים נספו. וימי הרעב הגדול קיפו קאן, 1888-1892, כמחצית מבני העדה ניספו.

המרת הדת בתקופה זו היתה דרך של הישרדות למראית עין על מנת להינצל ממצוקות הזמן. **החמישי**, המרות דת במאה ה-20. מאז תקופת השלטון האיטלקי הפאשיסטי, 1936-1941, ידוע גל נוסף של המרות דת בהקף של 15000 מבני העדה.

בדוח בארי מופיעה עדות המתארת את השנים הקשות ואת היד הקשה של השלטון הפאשיסטי:

"...כי הם הפאשיסטים אמרו לחבשים...: הבה נתחבר יחד ותעזרו

לנו לחסל אותם הפאלשים – היהודים הבלתי מאמינים הארורים

האלה הם מעני המשיח ומצווה להורגם" (קורינלדי, 167).

המרות הדת נמשכו גם בתקופת שלטון היילה סילאסי (1930-1974). הן בשל מדיניות האמהריזציה של הקיסר, והן בשל מצוקה וסיבות כלכליות.

חזרה לעדה וליהדות החל משנות החמישים

ניצני החזרה ליהדות התעוררו החל משנות החמישים בעקבות פעילות שליחי הסוכנות באתיופיה, המשך הקשרים המשפחתיים עם ביתא ישראל והמתיחות הנמשכת בין בני הפאלאסמורה והנוצרים.

בשנת 1961 כתב יונה בוגלה, אחד המנהיגים הציוניים החשובים של יהודי אתיופיה, מכתב אל הסוכנות היהודית בו הוא מדווח על אסיפה בה נכחו צאצאי הפלשים שהתנצרו לפני כ-100 שנה:

"...הם הביעו את רצונם לחזור לדת אבותיהם בשלום. הם ביקשו

לקבל את ילדיהם בבתי ספרנו וגם לשלוח אליהם מורים. לפי

דבריהם באזורים שבהם הם נמצאים בהם, בסקלט, בדמביה,

באלפה, בטקוסה, בקאוורה, באצ'פר נמצאים יותר מ-30000

משפחות מצאצאי הפאלשים" (כהן אהרון, 1107-106).

בשנת 1967 נוצרה על ידי חשובי הקסים "חברת היהודים שגרים באתיופיה" שמטרתה להשיב את צאצאי המומרים לקהילה וליהדות. ביניהם הקס אורי בן ברוך.

"מטרת החברה להפיץ את חוק התורה ואת דת היהודי, ולהחזיר

את היהודים ששכחו את ארצם, את התורה ואת שיבטם, שמספרם

מגיע לחמישים אלף ומעלה שפזורים בהרי חבש, שחייהם הוא בחיי

החושך בלחץ ורדיפות הגויים. **ולהקים גשר בין היהודים**

(הפאלשים) שנמצאים, ובין היהודים שנעלמו" (נספח י',

קורינלדי).

אופן ההשבה של בני הפאלאסמורה אל ביתא ישראל והדת היהודית התבצע בדרך הבאה: "המבקש לשוב, בא אצל קס, והלה לימדו מחדש את עיקרי דת ישראל והדריך אותו בהליך של תשובה שנמשך שבעה ימים. במשך ימים אלה אכל המבקש רק חומוס בלתי מבושל ושתה מים. מטרת האכילה הזו היא לטהר את גופו ממאכלות אסורים שאכל בעת מומרותו. לאחר מכן גילח את כל שער גופו וטבל במים בסוף שיבעת הימים. בסיום התהליך ברכו הכוהן. היו שעשו תפילה וטקס כפרה על פי הספר ה"ארדאת" (ספר התלמידים מכתבי הקודש של העדה) כנהוג גם בטקס כפרת היולדת, בסוף היום ה-40 או ה-80 ללידת זכר או נקבה. כמו כן נהגו לתת לכהן מתנת כסף וכיזיב לכפרה (ולדמן תשס"א, 36).

המסקנה הכללית מהעדויות השונות לגבי אורחות חייהם של בני הפאלאסמורה היא – "אסטרטגיה זו של התנצרות למראית עין ושל התקרבות והידמות לשכנים הנוצרים שהיתה יכולה להביא להתבוללות מלאה, לא גרמה לטמיעה של בני הפאלאסמורה, ועל כן עמדה ועדיין עומדת על הפרק שאלת עלייתם לישראל" (קורינלדי 171).

תקופת המתנה

לאחר עליית רוב בני ביתא ישראל וההימנעות מהעלאתם של בני הפאלאסמורה, נכנסה הקהילה לתקופת המתנה. כ-30 אלף איש עלו ארצה בשנים 1992-2008 ובגונדר נותרו כ-8700 איש. בתקופת זו, משפחות התפרקו כיוון שההמתנה הממושכת וקשיי הקיום גרמו לחלק מהאנשים לחזור לכפר, וחלק אחר בחר להישאר ולהמתין, בני משפחה נפטרו, והיו לחצים על הישארות בכפר או לחלופין מעבר לאדיס אבבה לפי שיקולים שונים.

רוב האנשים ידעו כי עצם החלטתם לעלות לישראל תביא לפיצול של המשפחה, כיוון שבמקרים רבים בני משפחה שאינם יהודים ואינם זכאים לעלות ישארו באתיופיה, למרות הבחירה לעלות, הפרידה מבני משפחה קרובים קשה ומהווה עניין בלתי גמור בקרב עולים רבים. לממתינים רבים כבר היו קרובי משפחה מדרגה ראשונה שעלו לפניהם לישראל, והם ציפו מאוד להתאחד עימם, ונסמכו על הסיוע שנתנו להם כדי להתקיים בתקופת ההמתנה.

מדיניות ממשלות ישראל לדורותיהן

ממשלות ישראל לדורותיהן, מועדת רובינשטיין בשנת 1992, קיבלו החלטות רבות בעניין עליית בני הפאלאסמורה. לעיתים, החלטה אחת סותרת החלטה אחרת כפי שנאמר בחו"ד מבקר המדינה: "החלטות ממשלות ישראל לא היו עקביות ביישום ההחלטות ולא יושמו במלואן". ההחלטה המשמעותית ביותר התקבלה על ידי ממשלת הליכוד בראשות אריאל שרון בשנת 2003 ומספרה 2948. בהחלטה זו לא נקבעה מכסה אלא נקבע עקרון, כמצוטט: "צאצאים של יהודי אתיופיה מצד אימותיהם הבקשים לשוב ליהדותם יוכלו להיכנס לישראל על פי חוק הכניסה לישראל (התשי"ב-1952) על מנת לשוב כאן ליהדות באופן רשמית ולהתערות בעם היהודי". עובדתית, החלטת פברואר 2003 יושמה חלקית עד יולי 2008. בשלהי 2005 נסגר המתחם באדיס אבבה ומרכז הפעילות עבר לגונדר, שם המתינו ועודם ממתינים כ-8700 נפש.

ניתן לראות כי לאורך השנים ממשלות ישראל לא ראו בעלייה זו עלייה ערכית, ציונית ובעלת תרומה משמעותית לחברה הישראלית. יתר על כן, בניגוד למקובל, התקבלה החלטה על הגבלת מספר העולים לארץ והתניית העלייה בתקציבי קליטה, ואף ישנם גורמים ממשלתיים הרואים בעלייה זו נטל כלכלי וחברתי על מדינת ישראל.
להלן החלטת ממשלה 2434, מיום 14/11/2010:

1. בהמשך להחלטות הממשלה מס' 3368 מיום 10.3.2005, מס' 4082 מיום 14.9.2008 ומס' 187 מיום 12.5.2009, ועל אף האמור בהחלטות האמורות, להטיל על שר הפנים להוסיף ולבחון את מועמדותם לכניסה לישראל של בני פלשמורה נוספים, העונים על התנאים המצטברים המפורטים להלן, ולהביאם לישראל.

2. להלן התנאים המצטברים שייבחנו לצורך בחינת מועמדותם לכניסה לישראל של בני פלשמורה, על פי החלטה זו:

א. בני פלשמורה העונים על ההגדרה של "זרע ישראל מצד אימותיהם" ומבקשים, כדרישת ההלכה, לשוב בישראל ליהדותם.

ב. בני פלשמורה הרשומים ב"פנקס קהילת הממתינים בגונדר" משנת 2007, כפי שעודכן בשנת 2010. הפנקס המעודכן, המונה 1854 בתי אב ובסך הכל 7846 נפש, שמור במזכירות הממשלה.

ג. קרובי משפחתם בישראל הגישו או יגישו עבורם בקשה בהתאם לנהלי משרד הפנים בתוך שלושה חודשים ממועד קבלת החלטה זו.

3. עם סיום בחינת מועמדותם לכניסה לישראל והבאת בני פלשמורה שיעמדו בתנאים בהתאם להחלטה זו, יסתיים טיפולה של מדינת ישראל בבני הפלשמורה, ולא תהיה יותר הבאה מאורגנת של בני פלשמורה מאתיופיה, ולא תאושר כניסת מועמדים נוספים מאתיופיה בטענה של שייכות לקהילת בני הפלשמורה.

4. למען הסר ספק, מובהר כי כניסה עתידית מאתיופיה תתאפשר רק על בסיס פרטני, לפי חוק השבות התשי"א-1950 או בהתאם לסמכויות שר הפנים לפי כל דין.

5. הממשלה רושמת לפנייה את הודעותיהם של השופט בדימוס מאיר שמגר המכהן כיו"ר "הוועד הציבורי למען שארית יהודי אתיופיה", הרב הראשי לישראל שלמה עמאר במכתבו לראש הממשלה, יו"ר הסוכנות היהודית, נציגי סיעות בכנסת וארגונים לא ממשלתיים הפועלים בנושא, כי בתום הבאתם של אחרוני הרשומים ב"פנקס הממתינים בגונדר" כפי שעודכן בשנת 2010 שיעמדו בתנאים על פי החלטה זו, לא תבוא כל דרישה להבאת קבוצות נוספות מאתיופיה וכן את תמיכתם בעיקרי החלטה זו ובסעיפים 1, 2 ו-3 בפרט.

6. הממשלה רושמת בפניה את כתב ההסכמה בין הסוכנות היהודית לבין ארגון נאקוג' (NACOEJ) לפיו בגמר הבאתם של 600 האנשים הראשונים שיכנסו לישראל החל מחודש פברואר 2011 ועל פי החלטה זו, ובכפוף לכך שמשרד הפנים התחיל בבדיקת הבקשות כאמור בסעיף 2(ג) לעיל, ונערך להמשך בדיקתן על פי המועדים שפורטו בסעיף 10 להלן, יפסיק הארגון כל פעילות במתחם בגונדר, ייצא מאתיופיה ויעביר את ניהול המתחם לידי הסוכנות היהודית.

7. ההודעה על סיום פעולת נאקוג' וארגונים אחרים בעלי מאפיינים דומים בגונדר ובאתיופיה והעברת האחריות לניהול המתחם לידי הסוכנות היהודית תימסר למזכירות

הממשלה על ידי הסוכנות היהודית. רק לאחר מסירת הודעה כאמור, תימשך הבאת בני הפלשמורה העונים על התנאים על פי החלטה זו לישראל עד להשלמתה.

8. משרדי הממשלה והסוכנות היהודית יביאו לישראל את יתרת בני הפלשמורה, בהתאם לתנאים שנקבעו לעיל, בקצב של כ-200 איש לחודש החל ממועד קבלת החלטה למשך 12 חודש, וישלימו את ההבאה של יתרת בני הפלשמורה שימצאו עונים על התנאים, בתוך לא יותר משלוש שנים מיום ה-1 במרס 2011.

9. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 8, תוקם ועדה בין משרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר ובהשתתפות נציגי משרד הבינוי והשיכון, המשרד לקליטת העלייה, משרד הפנים, משרד החינוך, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד ראש הממשלה, אגף התקציבים במשרד האוצר, ובדיניה ישתתפו נציגי הסוכנות היהודית, ככל שימצא לנכון, אשר תגיש לממשלה תוך שישים יום מתווה לפיתרון המחסור הצפוי במקומות במרכזי קליטה, ותיתן דעתה לתמריצים ליציאה ממרכזי הקליטה ולמדיניות הקליטה ופיזור האוכלוסיה. מנכ"ל משרד האוצר יהיה רשאי לדון בהיבטים התקציביים, אם ימצא זאת לנכון.

הוועדה תוסמך לקבוע את קצב הבאת בני הפלשמורה. נוכחה הוועדה שיש צורך חיוני בהארכת תקופת ההבאה, תבוא הוועדה בדברים עם הסוכנות היהודית להאריך את משך ההבאה בלא יותר משנה ביחס למועד שנקבע בהחלטה זו ובלבד שקצב ההגעה לישראל לא יעלה על 170 לחודש ולא יפחת מ-110.

10. דרכי הפעולה ולוחות זמנים:

א. לרשום את הודעת הסוכנות היהודית לפיה היא מסכימה לקבל את האחריות על המתחם בגונדר, תוך 120 יום ממועד קבלת החלטה זו, בהיתן שהעברת האחריות תתבצע בכפוף לסעיף 6 לעיל.

ב. משרד הפנים ייערך לסיוס הבדיקה באתיופיה ובישראל ולגמר מתן תשובות לפונים עד 15- באוגוסט 2011. לצורך זה:

(1) רשימת המועמדים לכניסה לישראל בהתאם להחלטה זו תפורסם על ידי משרד הפנים מיד עם קבלת החלטה זו לצורך קבלת בקשות מקרובי משפחתם בישראל.

(2) צוות מורחב של משרד הפנים יצא לאתיופיה במהלך חודש דצמבר 2010.

(3) משרד הפנים יערך לבדיקת בקשותיהן של 350 משפחות בחודש החל מחודש ינואר 2011, ולמתן תשובות בקצב דומה החל מחודש פברואר 2011. בדיקת הזכאות תושלם עד ה-1 באוגוסט 2011.

ג. לרשום את הודעת הסוכנות היהודית לפיה היא תקיים במתחם בגונדר, למועמדים שיימצאו כעומדים בתנאים כאמור בהחלטה זו, הכשרות והדרכות בנושאים הקשורים לתהליכי ההגעה לישראל, לרבות לימוד עברית, מורשת ישראל, לימודים בנושאי התרבות הישראלית ותכניות ההעשרה.

ד. הממשלה, באמצעות שגרירות ישראל באדיס אבבה, תודיע לארגון הגוינט המפעיל שירות רפואי בגונדר, שהמתחם בגונדר ייסגר עם גמר הבאתם של בני הפלשמורה על פי החלטה זו. עד לאותו מועד מבקשת הממשלה כי ארגון הגוינט ימשיך להפעיל את השירות הרפואי כפי שעשה עד היום.

ה. תקציב:

(1) על מנת לאפשר התנעה מיידית של התהליך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקנים למשך שנה, כפי שיסוכם בין אגף התקציבים במשרד האוצר ובין רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול, על מנת לאפשר את בדיקת הזכאות.

(2) משרדי קליטת העלייה, החינוך והרווחה והשירותים החברתיים יישאו מתקציבם בתוספת העלות הנובעת מקליטת הנכנסים לישראל ע"פ החלטה זו, שיטופלו בהתאם לנהלים הנהוגים כיום.

11. משרד החוץ יעביר החלטה זו לממשלת אתיופיה כאות להתחייבותה של ישראל לסיים את העיסוק בסוגיית ההבאה המאורגנת לישראל של בני הפלשמורה.

12. לקבוע כי הממשלה מתנגדת להצעות חוק פרטיות העוסקות בהבאת בני הפלשמורה".

המשלחת הפרלמנטרית לגונדר

חברי המשלחת:

ראש המשלחת, ח"כ שלמה מולה

ח"כ אורי אריאל

המשלחת נפגשה עם:

עודד בן-חיים, שגריר ישראל באתיופיה

אלון אונפוס-אסיף, מזכיר שני סגן שגריר

מר אשר סיום, ראש משלחת הסוכנות היהודית וקונסול עליה ב'

גברת ורד אחיהון, מנהלת תחום פרויקטים מיוחדים, הסוכנות היהודית

מר אברהם נגוסה, ראש ארגון כנף דרום לציון

נקודות עיקריות בביקור

בית העלמין העתיק בוואלקה: אזור וואלקה נחשב אחד האזורים בהם היתה קהילה יהודית במאתיים וחמישים השנים האחרונות. באזור זה היתה קהילה יהודית משגשגת אשר שמרה על מאפייניה היהודיים בקנאות. מתוך קהילה זו יצא מר יונה בוגלה, אחד המנהיגים הציוניים הגדולים של יהדות אתיופיה אשר נמנה כאחד מתלמידיו של ד"ר יעקב פייטלוביץ אשר עשה ימים כלילות כדי לגאול את יהדות אתיופיה חרף התנגדותם של בכירים רבים במדינת ישראל הצעירה.

הביקור בבית העלמין היה מרגש עבור חברי המשלחת אשר התרשמו מהסמלים היהודיים החקוקים על מצבות הקברים העתיקים. כמו כן, הביעו דאגה על השתמרותו של בית העלמין לאורך שנים בשל זרימתו של הנהר הגדול שסוחף את האדמה שסביבו.

פעילות חינוכית למבוגרים וילדים להכנת עליה במתחם הקהילה: במתחם הקהילה פגשנו מאות ילדים אשר מגיעים מדי יום ראשון ובמהלך השבוע בשעות בלתי פורמליות (לאחר יום הלימודים) על מנת ללמוד את עיקרי היהדות והשפה העברית. במעמד זה הילדים מתפללים, מניחים תפילין, לומדים ברכות ולוקחים חלק בפעילויות חינוכיות-חברתיות. כמו כן, תוכניות הכנה לעלייה מבוגרים כגון:

לימודי עברית, יהדות וידיעת הארץ.

בתיאם הממתינים לעלייה: המשלחת נפגשה עם אלפי מאושרי עלייה הממתינים לעלות ארצה, ביקרה בבתיאם ומצאה כי מדובר באנשים החיים בתנאי דיור קשים ביותר, רעב, בעוני, הסובלים ממחסור במזון, במים ובביגוד ובעלי בעיות בריאותיות קשות. הילדים במתחם סובלים מתת תזונה, ממערכת חיסונית חלשה וממחלות נוספות זאת בשל השהייה הממושכת שלהם בהמתנה לעלייה לאחר שעזבו את בתיאם וכפריאם.

השתתפות בתפילות מנחה וערבית וביקור במקווה הטהרה: בעשור האחרון שבו בני

הפאלאסמורה הנמצאים בגונדר לשורשיהם היהודיים. לאחר נטישת כפריאם ובתיאם וכל שריד של עברם הנוצרי והגיעו לגונדר, עיר הבירה של המחוז הצפוני-מערבי, הם חיים כיהודים שומרי מצוות, מתפללים יום-יום, מניחים תפילין ומתעטפים בציצית ובטלית, מקפידים בדיני שבת, חגים ומועדי ישראל, כשרות ושומרים על חוקי טהרת המשפחה במקווה הקיים במתחם. התפילות היו בשפה האמהרית עם תרגום לעברית. לכל אחד ואחד יש סידור תפילה וחומש בעברית.

המראה של אלפי אנשים שחיכו למשלחת היה מראה מרשים ובמיוחד הכמיהה והגעגועים לעלות ארצה. אהבת הארץ ואהבת העם היהודי שבתוכם, באה לידי ביטוי בסוף הברכות של זקני העדה אשר ביקשונו לעשות הכל בכדי להביאם לארץ הקודש, לארץ המובטחת לעם היהודי.

מפגש עם ראשי הקהילה במתחם: ראשי הקהילה תיארו את מצוקת חיי הממתינים וסבלם אשר חיים בתנאים קשים משך שנים רבות במצב של אי-ודאות, לאחר שעזבו את בתיאם וכפריאם וחלק ממשפחותיהם מדרגה ראשונה עלו ארצה ואילו הם נותרו מאחור. הם מצפים בכליון עיניים שמדינת ישראל תכיר בהם כמשפחותיהם וכאחיהם ויעלו ארצה להגשים את חלומם הציוני. הם גם תיארו כמה שהגויים בסביבתם רואים בהם כזרים וכנחותים ועל כן הם ביקשו מחברי המשלחת לעשות כל מאמץ על מנת לגרום לקבלת ההחלטות שיאפשרו להם להגיע ארצה. **השתתפות בתפילת שחרית בבית הכנסת:** בשעת בוקר מוקדמת ביום שני התאספו אלפי מתפללים לתפילת שחרית. מחזה נדיר של אלפים שהתעטפו בציצית, טלית ועל ראשיהם תפילין, מתפללים לכיוון ירושלים. במשך התפילה היה מחזה מרגש לראות הוצאת ספר תורה. בסוף התפילה, הקהל העצום זימר "עם ישראל חי". חברי המשלחת לא נשארו אדישים למראה המופלא בקרן אפריקה שבאתיופיה.

בית הספר היסודי היהודי: בעת ביקורנו בית הספר היהודי היה בחופשת חורף, אך נציגי הסוכנות והמורים המקומיים היו בעיצומם של ההכנות לקראת פתיחת בית הספר. לפי הערכת גורמי עלייה, אחוז קטן מאוד של הילדים כנראה ולא יהיה זכאי עלייה.

פעילות משרד הפנים לאחר החלטת הממשלה

עם החלטת הממשלה, משרד הפנים ביצע את הבדיקות ולפי הנתונים שנמסרו לנו, משרד הפנים יסיים את הבדיקות עד 30/12/2011.
סיכום הבדיקות עד כה :

1. סיכום בדיקות זכאות, לפי החלטת ממשלה 2434 :

בקשות שנבדקו		בקשות שסורבו 25%		בקשות שאושרו 75%		
נפשות	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	משפחות	
6,205	1,413	1,410	353	4,795	1,060	מתוך הפוטנציאל
686	224	140	43	546	181	חריגים
6,891	1,637	1,550	396	5,341	1,241	סה"כ

2. סיכום בדיקת זכאות מתוך הפוטנציאל :

נפשות	משפחות	
7,846	1,854	פוטנציאל
6,205	1,413	טופלו
1,641	441	טרם טופלו

3. סיכום בקשות שהוגשו בישראל :

א. פוטנציאל – 1,854

ב. בקשות שהוגשו – 1,707

ג. טרם הוגשו – 147

ד. בקשות שהוגשו ואינן מופיעות בפוטנציאל – 5,659

4. בקשות שהוגשו באתיופיה :

נפשות	משפחות		
7,846	1,854	פוטנציאל	
7,251	1,676	מהפוטנציאל	סה"כ הוגשו
785	254	חריגים	
7,898	1,930	סה"כ	
595	178	טרם הוגשו	

5. בקשות שהוגשו באתיופיה לפני חוק השבות ובירורים :

נפשות	משפחות	
600	196	שבות ובירורים שהוגשו באתיופיה
126	34	אושרו
2	1	סורבו
128	35	סה"כ טופלו

פעילות משרד החוץ

על פי החלטת הממשלה, משרד החוץ היה אמור להסדיר את מעמדה של הסוכנות היהודית, על מנת שהסוכנות תיקח את האחריות מארגון NACOEJ ב- 01/03/2011. משרד החוץ החל את פעילותו הפורמאלית, לרבות פניה לממשלת אתיופיה בחודש אפריל 2011. בהמשך, נושא הפעילות הדיפלומטית של משרד החוץ הסתיים בחילופי איגרות בין שתי המדינות, רק בחודש אוקטובר 2011. מצב זה, גרם לריבוי קשיים בהתארגנויות לפעילות השוטפת והסיוע למועמדי העלייה. כמו כן, נוצר מצב שארגון NACOEJ לא עזב את אתיופיה פורמאלית, בשל התחייבותו החוזית מול ממשלת אתיופיה. עם זאת, ארגון NACOEJ הפסיק את פעילותו על פי החלטת ממשלת ישראל כנזכר לעיל.

פעילות משרד האוצר

על פי סעיף 9 להחלטת הממשלה, הוקמה ועדה בין משרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר, מר חיים שני, ובהשתתפות המשרדים הרלוונטים, בדבר מציאת פתרונות דיוור לזכאי העלייה. תוך כדי ביקור המשלחת, נמסר לנו כי הועדה בין משרדית, הורתה להפחית את מספר העולים מ- 200 לחודש ל- 110 לחודש.

פעילות משרד הקליטה

המשרד היה אמור להכין מקומות קליטה לזכאי העלייה. גם המשרד הצטרף לדרישת משרד האוצר להפחית את מספר העולים החודשי, אם לא יקבל תקציב להגדלת המשכנתאות או לחילופין, פתיחת מרכז קליטה.

פעילות הסוכנות היהודית

הסוכנות היהודית, התארגנה לפי לוח הזמנים שהממשלה קבעה, כרתה חוזה עם ארגון NACOEJ, לגבי הפעילויות שהיא לקחה לאחריותה. הפעילויות כללה עד כה: הזנת העולים, מתן דמי קיום, הכנת עליה, לימודי יהדות והפעלת בית ספר של 750 תלמידים והעלאת 2700 זכאי עלייה.

פעילות NACOEJ

ארגון NACOEJ, העביר את האחיות לסוכנות היהודית על פי לוח הזמנים שנקבע בהחלטת הממשלה והארגון עשה פעילות חפיפה מול נציגי הסוכנות היהודית.

עמדת ממשלת אתיופיה

ממשלת אתיופיה אינה מתנגדת לעליית בני הפאלאסמורה. הם מתנגדים רק למבצע עלייה המוני. לפיכך, על בסיס קשרים בדרגים הגבוהים ביותר בממשלת אתיופיה, אין התנגדות לעזיבת 8700 הממתנינים לישראל. כמו כן, ממשלת אתיופיה הסכימה לחילופי איגרות בעניין זה עליהן שתי הממשלות חתומות. עם זאת, ממשלת אתיופיה מצפה, כי לאחר העלייה הזו תופסק העלייה המאורגנת ושתי הממשלות יעסקו בעניינים בילטרליים שוטפים.

סיכום ומסקנות

משרד הפנים

1. על משרד הפנים, להשלים את הבדיקות עד סוף שנת 2011.
2. עם סיום הבדיקות של פוטנציאל העלייה, יש לסכם עם הסוכנות היהודית והגורמים העוסקים בענייני העלייה, על מתכונת המשך בדיקות זכאות על פי חוק השבות ולחילופין על פי סמכות שר הפנים.
3. המשלחת משבחת את הפעילות הנמרצת של משרד הפנים ועל העמידה בביצוע החלטת הממשלה.

משרד החוץ

1. אנו מתרשמים כי על אף השתהות המטה המרכזי של משרד החוץ בירושלים לביצוע החלטת הממשלה בחודשים הראשונים, המשרד סיים את ההליכים הפורמאליים לביצוע החלטת הממשלה ואנו מעריכים את פעילות המשרד בסיוע הלוגיסטי שהשגרירות נותנת לנציגי הסוכנות היהודית.
2. על משרד החוץ, לדאוג לסיום הפורמאלי של פעילות ארגון NACOEJ ולשחרר מכל אחריות מול ממשלת אתיופיה.

הסוכנות היהודית

1. התרשמנו כי ראש המשלחת, מר אשר סיוס, וצוותו עושים עבודת קודש בתנאים לא פשוטים.
2. הליך ההתארגנות והעבודה המקצועית של צוותי הסוכנות היהודית מרשימים ביותר.
3. אנו מצפים מהמטה המרכזי בירושלים, לקיים דיונים מקצועיים מעמיקים בעניין כל התוכניות שהסוכנות מפעילה ותפעיל בשלוש השנים הבאות.
4. אנו ממליצים לסוכנות היהודית להגביר את הסיוע ההומניטארי ודמי קיום לכל זכאי העלייה, ולא רק לאלו המשתתפים בהכנה לעלייה, מספר חודשים לפני עלייתם ארצה.
5. אנו מצפים שהסוכנות היהודית, תמשיך לסייע בהעלאה זכאי העלייה, על פי סעיף 8 להחלטת הממשלה.

ארגון צפון אמריקה למען יהודי אתיופיה (NACOEJ)

1. הארגון ראוי לשבח על פעילותו רבת השנים להצלת בני הפאלאסמורה והעלאתם ארצה.
2. אנו התרשמנו כי הארגון, עמד בהחלטת הממשלה והפסיק את כל פעילותו באתיופיה.

סיכום

1. המשלחת התרשמה כי מצוקתם של זכאי העלייה באתיופיה, מחייבת את הממשלה שלא להפחית את מספר זכאי העלייה החודשי מ- 200 ל- 110, כפי שמשרד האוצר דורש.
2. המשלחת מבקשת מועדת המנכ"לים שהוקמה לנושא, למצוא פתרונות דיור שיאפשרו את המשך העלייה.
3. קיים צורך דחוף לקיים דיון מעמיק בממשלה, על מנת שלא לפגוע בזכאי העלייה.
4. על הסוכנות היהודית, להוביל את מדיניות ביצוע החלטת הממשלה מבלי להפחית את מספר זכאי העלייה החודשי.

פגישות נוספות בנושאים בילטרליים בין ממשלות ישראל ואתיופיה:

06/09/2011 – * פגישה הכנה עם מר אלון אונפוס-אסיף, מזכיר שני וסגן השגריר בנושאים

דיפלומטים ובילטרליים.

07/09/2011 – * פגישה עם מר סילשי גיטהון, סגן שר החקלאות, יחד עם סגן השגריר ומנהלת

תוכניות משאב, גברת רונית מלובקי בפגישה, דנו בפרויקטים שמושרד החוץ מפעיל באתיופיה, על הקשיים והפתרונות לקשיים. כמו כן, העלנו את בעיית איסור יבוא טף וביקשנו למצוא פתרונות יצירתיים על מנת לאפשר לאנשי עסקים לייבא טף מאתיופיה לישראל.

* פגישה שהייתה אמורה להתקיים עם שר התעשייה האתיופי, מר מקונן מניזאוול, בוטלה ברגע האחרון.

08/09/2011 - * פגישה עם מר אבדולה גמדה, יו"ר בית הנבחרים של אתיופיה. בפגישה זו עלה

עלה נושא הקשרים הפרלמנטאריים בין שתי המדינות.

בנושא הקמת אגודת ידידות פרלמנטארית אתיופיה-ישראל, הודיע לנו היו"ר כי עם חזרת הפרלמנט מפגרת החורף, יכריזו על הקמתה.

כמו כן, הזמנתי את היו"ר לביקור עבודה בכנסת והוא הודיע כי ישמח לבקר.

היו"ר ציין כי הוא רואה בקשרים בין שתי המדינות כקשרים בעלי עניין היסטורי, עתיקי יומין ואסטרטגיים.

* פגישה עם מר קסה טקלה בירהן, יו"ר נציגי הפדרציה של המדינה.

הוא בירך על היוזמה לחיזוק הקשרים בין שתי המדינות. ציין כי ישמח לבוא

לביקור בישראל, בשם כל נציגי השבטים וקבוצות אוכלוסיה בפדרציית המדינה.

פגישה עם הצוות של שגרירות ישראל, בה ניתנה סקירה על פעילות השגרירות באתיופיה.

* פגישה עם שגריר אתיופיה בישראל, מר יוסף הלואי וסגן שר החוץ האתיופי,

מר ברהן גברה קרסטוס, בפגישה נסקרו כל פעילויות משרד החוץ האתיופי בישראל

והפרויקטים

המאתגרים המשותפים לשתי המדינות.

09-12/09/2011 – חופשה פרטית של ח"כ שלמה מולה בשל חג באתיופיה (ראש השנה האתיופי).

- 13/09/2011 - * פגישה עם מר עודד בן חיים, שגריר ישראל באתיופיה, בה ניתנה סקירה על הסדרת מעמדה של הסוכנות היהודית בענייני הפאלאסמורה וכמו כן, על הפעילות הדיפלומטית והבילטראלית בין שתי המדינות.
- 14/09/2011 - * פגישה שהייתה אמורה להתקיים עם שר המסחר האתיופי, בוטלה.
- * פגישה עם קבוצת משקיעים ויזמים ישראלים שסקרו את הקשיים והאתגרים בהשקעות באתיופיה. המשקיעים ביקשו שמדינת ישראל תזרז את חתימת הסכם הסחר בין שתי המדינות.
- 15/09/2011 - * השתתפות בטכס חתימת הסכם תעופה בין שתי המדינות.
- * פגישה עם מר טקלהבד קבדה, הממונה על המזרח התיכון במשרד החוץ האתיופי. הפגישה נסקרה הפעילות המשותפת בין שתי המדינות והקשרים המדיניים בנושא הפלסטינאי.
- בפגישה, מסר שגריר ישראל באתיופיה, מר עודד בן חיים, את טיוטת הסכם הסחר בתוספת ההערות של ממשלת ישראל וביקש לקדם את חתימת ההסכם.
- 16/09/2011 - * ראיונות לעיתונות מקומית בשפה זרה לסיקור רחב של ח"כ שלמה מולה כסגן יו"ר הכנסת.

סיכום

1. התרשמתי ששגרירות ישראל עוסקת רבות בעידוד קשרי המסחר בין שתי המדינות.
2. הפרלמנט האתיופי מעוניין לשתף פעולה עם הכנסת ואף ביקשו לקדם פרויקטים משותפים ברחבי תבל.
3. יש צורך להזמין את יו"ר בית הנבחרים לביקור עבודה בישראל בהקדם.
4. יש צורך במשלחת פרלמנטארית נוספת מטעם הכנסת, על מנת להדק את שיתוף הפעולה בין הפרלמנטים של שתי המדינות.

*מצ"ב קטעי עיתונות שהתפרסמו באתיופיה על ביקור המשלחת הישראלית.